

FINDIK TARIMINDA 100 YIL ÖNCE DURUM

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Perşembe, 17 Eylül 2015 07:34 -

Karadeniz bölgesinde fındıkların toplanması Ağustos ayında yapılır. Bu yıl yüksek kesimlerde geçirilen bir don afeti nedeniyle dallarda tek tane fındık yok! Denize yakın kesimlerde ise bütün köylüler şimdi fındık toplamakla meşgul. Fındık tarımı ile ilgilenenler için paha biçilmez değerde bulduğum, bu yazıyı okuyucularla paylaşıyorum.

İstanbul'da yüz yıl önce yayımlanan tarım dergisi Felahat'ın, 14 Mayıs 1914 tarihli sayısında Giresun Ziraat Odası üyesi ve tarımcı Gamlızade A. Hilmi imzasıyla ilginç bir yazı yer alıyor. Ülkemizde fındığın tarımı ve ticareti hakkında yüz yıl önceki durumu rakamlarla yansıtan bu yazıyı yeni yazıya aktardım. Oldukça sade bir dille yazılmış yazının yalnız bazı sözcüklerini bugünkü dile çevirdim. (1 Ağustos tarihli Cumhuriyet Bilim Teknoloji Eki'nde de, yayımlandı)

*

“Muhabir mektupları:

FINDIK ZİRAATI VE TİCARETİNİN ÖNEMİ

Giresun'dan:

Fındık, Osmanlı memleketlerinin ancak Karadeniz sahilinde yetiştiği gibi ecnebi memleketlerinde İtalya, İspanya, Fransa ve sairede yetişir. Ecnebi memleketlerde yetişen fındıklar, Osmanlı memleketlerinde ve bilhassa sahilimiz civarında yetişen fındıklar kadar nefis olmadığından, Trabzon sahil fındıkları Avrupa'ca pek ziyade rağbet bulmuştur.

Hele şu son senelerde fındıklarımıza Avrupa'ca olan rağbet; gelecek için pek büyük ümit uyandırmıştır.

Fındık, en evvel Giresun ormanlarında yabani bir halde bulunduğundan Giresun'un bir köyünde

FINDIK TARIMINDA 100 YIL ÖNCE DURUM

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Perşembe, 17 Eylül 2015 07:34 -

İbrahim Ağa namında bir kimse fındığın ıslahına teşebbüs etmiş ve muvaffak da olmuştur. Bu suretle az zaman zarfında Giresun'un her tarafında yayılmıştır.

Son olarak vilayet ve civar kazalara Giresun'dan nakledilen fındıklar vasıtasıyla birçok fındık bahçeleri yetiştirildiğinden, Giresun fındığın banisi (anavatani) şerefini kazanmıştır.

Vilayet ve civar kazalar dahi Giresun fındıkları kadar nefis ve kabukları ince olmadığından kazamıza yakın Tirebolu, Görele fındıkları gibi yerlerin fındıkları Giresun yoluyla ve hatta fındıklarımıza karıştırılıp Giresun fındığı namıyla sevk ediliyor idi. Bu durumun farkına varan Avrupa, fındıklarımızın diğer fındıklar ile karıştırılmamasını tavsiye etti. Günümüzde diğer kazaların sevkiyat yeri olan Giresun, bu fındıkları karıştırmayıp ayrı göndermek mecburiyetinde kalmıştır. Bu da diğer kaza mahsullerinin yağsız ve lezzetinin az olmasından ileri gelmiştir.

1889'DA GİRESUN'DAN 7.5 TON FINDIK İHRAÇ EDİLMİŞ

TİCARETİ: Avrupa'ca mühim bir mevki kazanmış olan fındıklarımızın bundan otuz sene evvel ticarete hiç ehemmiyeti yok imiş. Hatta yelken gemileri vasıtasıyla yalnız Rusya'nın Tıgan (?), Sivastopol, Odesa, Avusturya'nın Triyeste, Fransa'nın Marsilya gibi limanlarına sevk ve bire on, on beş bir fiyat ile satıp ticaretini kaptanlar yapar, hatta bedelini bile dönüşlerinde öderler, ticarete ehemmiyeti olmadığı için çuvalalara doldurmaya bile tenezzül edilmez ve bahsedilen gemilere dökme suretiyle teslim edilir imiş.

Bilahare vapurlar nakliyeye başlayınca yelken gemilerinin ticareti sekteye uğramış, fındık için birçok ihraç kapısı husule gelmiştir.

Sevkiyat cihetine gelince: Kazamızdan bin üç yüz beş (1889) tarihinde 7.476.180 kilo fındık sevk edilmiş ve 8.626.421 kuruş para alınmış. (*Kilosu 8.6 kuruşa geliyor.*) Hatta o tarihte fındığın bir miktarı sarf edilemediğinden sevk edilememiş ve tüccar tarafından fındığın iç olarak sevki düşünülmüş, bin üç yüz altı (1890)'da 3.845.010 kilo fındık ile 1.481.879 kilo iç sevk edilmiş ve fındığa mukabil 5.449.187 kuruş (*kilosu 7 kuruşa geliyor*) ve içe mukabil 5.139.312 kuruş (*kilosu 28 kuruşa geliyor*) alınmıştır.

FINDIK TARIMINDA 100 YIL ÖNCE DURUM

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Perşembe, 17 Eylül 2015 07:34 -

Osmanlı memleketleri	182.000	-----	43.500
İtalya	-----	81.000	876.850
Romanya	15.540	-----	96.160
Belçika	28.400
Çeşitli ülkeler	1.293.900	26.920	1.521.740

(Çeşitli ülkeler, Amerika, Mısır, Bulgaristan, Avustralya ve saire dâhildir)

Yukarıdaki istatistikten ve sevkiyat mahallerinden anlaşıldığına göre ve Amerika bilgelerinin “*Bir insanın yaşamak için senede en az on beş kilo fındık yemelidir*” demesi fındık fiyatının gelecekte bir misli daha artacağına bir kuvvetli delildir.

1914’te BİR KİLO FINDIK 11 KURUŞ

Üç yüz beş (1889) tarihindeki fındık ile üç yüz yirmi sekiz (1912) arasındaki fark bire dört beş nispetindedir. Hele bu sene iyice mahsul olduğu ve birçok mütegalibesinin tesiri olduğu halde iç fiyatı yine on bir kuruşa kadar satıldı. Fındığın kantarı ise iki yüz otuzu geçti.

Bunu gören çevredeki çiftçiler, fındık ziraatına ehemmiyet vermiş olmalı ki bu sene kasabamızdan birçok mahallere beş yüz binden fazla fidan sevk edilmiştir. Kazamızda ise fındık

FINDIK TARIMINDA 100 YIL ÖNCE DURUM

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Perşembe, 17 Eylül 2015 07:34 -

bahçelerinin artırılmasına bir kat daha ehemmiyet verilmiştir.

Giresun Ziraat Odası azasından ve ziraat erbabından **Gamlızade A. Hilmi.**" (4 Ağustos 2014)

Kaynak: *Felahat*, No. 28, 1 Mayıs 1330 (14 Mayıs 1914)